

о. Мирон Бендик, ректор ДДС

Словом «День Господній» ми зазвичай називаємо один із днів тижня – неділю. Його особливість пояснюємо у світлі «сьомого дня творіння», коли «спочив Бог від усього свого діла, що творячи зробив був» (пор. Бут 2,2-3). Тому й ми сьомого дня, тобто в неділю, відпочиваємо після робочого тижня.

Однак День Господній не зводиться тільки до нашої згадки про створення світу й до відпочинку. У Святому Письмі «Днем Господнім» називається також такий день земної історії, в якому Бог звершує дії, неможливі для людей і незалежні від їхнього ставлення до цих дій Божих. Таким «Днем Господнім» став, наприклад, День воскресіння Христового, настільки значущий і вагомий, що його деякі Святі Отці назвали «восьмим днем творіння». Адже земне творіння у воскреслому Тілі Христа стало непроминаючим і безсмертним. Ще одного особливого «Дня Господнього» ми очікуємо в майбутньому, а саме «Дня Господнього Зновупришестя у славі», який водночас буде «Судним Днем», а для декого і «Днем гніву Господнього».

Всі ці згадані у Святому Письмі «Дні Господні» або вже були в історії людства, або ще мають настати. Проте їхня «множинність» не є різними й окремими днями, а різними гранями перебування в історії одного й того ж «Дня Господнього». Бо як немає якогось кінця чи закінчення в нескінченному Господі, так немає й переминання «Дню Господньому».

Для кожного з нас Днем Господнім є наш прихід у світ і вихід із нього, тобто народження і смерть. Коли зволив Бог, ми народились, і коли зволить, помremo. Поміщаючи на надгробній таблиці дати народження і смерті покійного, ми водночас фіксуємо грані Дня Господнього в його земному житті. Ми можемо запитати: якщо рамки нашого життя наперед окреслені Богом, то якими є наші роль і місце в Дні Господньому, що збігаються з часовим відрізком нашого життя? Що саме в нашому житті залежить від нас?

Бог дає відповідь на ці питання в біблійній розповіді про Ноя (див. Бут 6-8). Згідно з нею, Бог велить Ноеві: «Зроби собі ковчег» (Бут 6,14). Для чого будувати? Заради майбутнього. Коли в цьому майбутньому настане День Господній, ковчег врятує Ноя від загибелі. У подальшій розповіді Бог відкриває Ноеві модель, «проект» ковчега, згідно з яким Ной і розпочинає будову.

Що означає ця Божа розповідь для нас? Ми знаємо, що в певний момент Бог припинить наше життя і ми померемо. Цей день нашої смерті є водночас і Днем Господнім, позаяк входить до Божого плану спасіння. Образно Книга Буття порівнює цей день смерті до потопу, під «води» якого потрапляє кожна людина. Жодна людина не уникне і не відмінить цього Дня Господнього. Ми знаємо про цей День, подібно як знали Ной та його сучасники. «Потоп прийде», – запевняв Ной. «Але ж не зараз, і взагалі, невідомо коли», – реагували його сучасники. Зрештою вони не дуже вірили його словам, бо загалом були невірними.

Але потоп – не фатальна реальність, через яку людина приречена загинути. Задля її спасіння від потопу Бог і звелів збудувати ковчег. Старозавітна розповідь повністю розкривається у Новому Завіті, в якому ковчег часів Ноя є прообразом Церкви часів Христа. Образ Церкви як ковчегу спасіння втілюється у храмі, центральна частина якого невідомо називається «навою», тобто у перекладі «кораблем». Святі Отці часто порівнювали Церкву Христову до корабля, що пливе бурхливими водами життя, аби доправити мореплавців до безпечної гавані спасіння. Вони ж, Отці, стверджували, що поза Церквою немає спасіння.

Христова Церква не спасає нас автоматично самим фактом нашого знаходження на обклашці її «ковчега». Вона пропонує нам спасительне «креслення» проекту, згідно з яким ми покликані, подібно до Ноя, «власноруч» збудувати власний ковчег. До нас звертається Бог: «Зроби собі ковчег». Для цієї праці Господь дарує нам час життя. Його цілком достатньо, аби завершити цей ковчег перед настанням Дня «потопу вод» (Бут 7,7), тобто до дня нашої смерті.

«Місцем» спорудження нами свого ковчегу спасіння є храм Господній. На це місце ми приходимо у кожний «День Господній», яким є неділя. Будуючи шість днів на тиждень життя земне, яке буде припинене смертю, ми сьомого дня будемо своє життя небесне, яке продовжиться після смерті.

Тому, хто стає до такої «будови», Бог, як і Ноеві, дає Обітницю: «З тобою Я зроблю союз. Ти ввійдеш у ковчег, ти, твої сини, твоя жінка, жінки твоїх синів з тобою» (Бут 6,8). Згідно з цими словами ми входимо до храму не самі, а всією родиною, «домашньою Церквою».

Входячи до храму, людська спільнота вступає у союз із Богом і стає спадкоємицею Обітниці спасіння.

Отож в освяченому храмовому місці та в часі богослужіння ми, подібно до Ноя, активно споруджуємо наш «ковчег спасіння». Цю будову ми продовжуємо кожного «Дня Господнього», «ще і ще» докладаючись до вже розпочатої будови. Залежно від частоти докладених зусиль, ми можемо збудувати наш «ковчег» дуже швидко, а можемо через занедбання перетворити будову в «довгобуд», щораз більше схожий не на ковчег спасіння, а на руїну Вавилонської вежі.

Оптимальним «режимом» нашої праці на «будові» є кожний недільний чи святковий «День Господній». За свідченням Книги Буття, Господній «проект» ковчега передбачав у ньому три поверхи: долішній, середній і верхній (Бут 6,16). Господь довіряє нам спорудити увесь ковчег, а не тільки якусь його частину. Проте «інтенсивний графік» будови чи графік «неповний» – це вже залежить від нас. Ми можемо й не встигнути все завершити до «Дня Господнього».

Поміркуймо самі: знаємо з досвіду, що не всі християни поспішають до храму у недільний чи святковий День Господній. Дехто приходить до цього «ковчега спасіння» з якоїсь надзвичайної нагоди або ж раз на рік. Таких людей ми зовемо «річниками». Вони спромагаються збудувати лише «долішній» поверх свого ковчега. Інші люди мають виразніше відчуття наближення Господнього дня їхньої смерті. Вони бояться цього дня і, щоб запобігти гіршому сценарію майбутнього «потопу», «законно» приходять до храму щонеділі для «виконання обов'язку» недільної Служби Божої. Такі люди підійнялися на середній поверх свого «ковчега» і навіть час до часу почувають себе «виконуючими обов'язки» християн. Верхній же поверх свого «ковчега» починає будувати той, хто приходить до храму, коли тільки зможе. Для нього бути в храмі – не повинність, а щастя. Такі християни приходять до храму не від біди, як на першому поверсі, і не з обов'язку, як на другому, а з любові, якою й увінчується спорудження свого «ковчега спасіння». Коли Ной завершив спорудження ковчега, розпочався потоп. Коли завершаться Божі «терміни» спорудження нашого ковчега, настане для нас День смерті. Саме цей Божий термін і окреслює тривалість нашого земного життя. У його надрах ми споруджуємо наше «життя будучого віку», життя після «потопу» смерті. Якщо ж хтось «не вклався в терміни», то лише з власного недбальства.

Знову звертаючись до часів Ноя, поміркуймо, що саме завадило спастися від потопу його сучасникам. Адже вони бачили, чим займався Ной, були ним попереджені про катастрофу потопу, проте нічого не зробили задля свого ж завтрашнього дня. Ніхто їх не змушував будувати власний ковчег, але й ніхто не забороняв їм це робити. Просто вони не вірили – ні Богові, ані Божому посланцеві Ноеві, а їхня віра спасла б їх.

Подібно є й з нами. Коли настає недільний День Господній, ніхто нас не жене до храму. Як і того, хто прийшов до храму, ніхто з нього не виганяє. Якщо ж цієї неділі нас у храмі не було, – знаймо, що ми проґавили найголовніше. Храм, що стоїть неподалік від нашої домівки, постає перед нашим зором як німий свідок втраченої можливості спасіння. Таким став для старозавітніх людей і ковчег Ноя у День потопу.

Ми не знаємо, про що думали люди під час того, як води потопу залили все їхнє майно а тоді потопили й їх самих. Можливо, хтось з них зрозумів свою фатальну помилку. Ця ж лаконічна розповідь про потоп у Святому Письмі тому й потрапила на його сторінки, аби завчасно попередити нас, що довідаємося про цю подію. Не варто і не потрібно знову «наступати на ті ж граблі», які так фатально вдарили по людях, котрі самі на собі скуштували згубний «плід» власного невір'я.

Праведного Ноя не зупиняв і не бентежив той факт, що ніхто з його друзів не приєднався до спорудження ковчега. Вони, напевно, спокійнісінько займалися своїми щоденними справами, попивали пивко і посміювалися над «диваком» Ноем. Ной же у той час творив спасіння не тільки власне, а й усього роду людського. Хоча історія й не знає умовного способу, проте й ми не знаємо, що було б із кожним з нас, якби не віра Ноя.

Будучи йому вдячними за далекоглядність, водночас і нам не варто оглядатись, як часто люди довкола нас ходять чи не ходять до храму, бо в Господній День нашої смерті це не матиме жодного значення. Єдине цінитиметься – збудованим ковчегом нашої віри переплисти води смерті, аби пристати до оновленої землі Божого благовоління.

о. Мирон БЕНДИК, «Зроби собі ковчег» (Бут 6,14) (сенс Дня Господнього) // СЛОВО №4 (72)